

Turinys

Įžanga / 13

Sveiki atvykę! / 13

Ketinimų deklaracija / 16

PIRMA DALIS

Tos pačios darbo planavimo klaidos

Ko neužsirašote, to ir nėra / 21

1 KLAIDA. Atsidėti tam, kam nejaučiate aistros

Kuo pasirinksite būti? / 27

2 KLAIDA. Neužsirašyti savo tikslų

Pamoka verslininkams iš antiglobalizacijos parankinės knygos „Be logotipo“ / 33

3 KLAIDA. Neatsidėti savo verslui

Atsiprašau, bet jūs neturite verslo / 36

4 KLAIDA. Nesiekti finansinės nepriklausomybės

Jau išsilydėte nuo sėkmės? / 41

5 KLAIDA. Manyti, kad ekonomiškai augti reikia nuolat

Atminkite: jei neišlaikysite visų dalykų, nebaigsite kurso / 45

6 KLAIDA. Nesuvokti, kad nauda gali būti daugialypė

Raskite septynis skirtumus nuo to, kas siūloma / 47

7 KLAIDA. Nepasiūlyti jokios pridėtinės vertės

Prieš spausdami visu greičiu dirstelėkite

į žemėlapij / 51

8 KLAIDA. Užsiimti skubiais dalykais pirmiau nei svarbiais

Kur kabinatė naujus drabužius, kai spinta pilna? / 53

9 KLAIDA. Retkarčiais nenustatyti skaitiklių ties nuliu

Foresto Gampo pamokos / 56

10 KLAIDA. Neapdrausti savo turto ir profesinės veiklos

ANTRA DALIS

Dažnos kasdienio darbo klaidos

Pūsime muilo burbulą kartu? / 61

11 KLAIDA. Nesuvokti, kad samdydami jus labiausiai vertina patikimumą

Išmokti pasakyti kainą tarsi Džeimsas Bondas / 66

12 KLAIDA. Nemokėti parduoti

Lenktynėms įpusėjus niekas žirgų nekeičia / 75

13 KLAIDA. Per daug analizuoti: sekti liūto, persekiojančio Tomsono gazele, pavyzdžiu

**Esu už pusvalandžio nuo ten,
po dešimties minučių būsiu... gerai?** / 79

14 KLAIDA. Žadėti per trumpą pristatymo laiką

**Kiek laiko praėjo nuo tada, kai paskutinį kartą
jų klausėtės?** / 83

15 KLAIDA. Nesikalbėti su klientais, tiekėjais, bendradarbiais... dažniausiai dėl laiko stokos

Tss... Nepasakokite jiems savo svajonių! / 86

16 KLAIDA. Kalbėti, ko nereikia, ir klausytis, ko nereikia

Kamera, šviesas ir pradadam! / 93

17 KLAIDA. Nedrįsti būti savimi

Kirpyklos pamoka / 96

18 KLAIDA. Sudarant sąmatą nusvilti nagus arba užsiplėšti per daug ir likti be darbo

Versti kairiarankius rašyti dešine / 103

19 KLAIDA. Manyti, kad tėra tik vienas veikimo būdas

**Automobilių stovėjimo aikštelė ne pavyzdys
jūsų verslo modeliui** / 107

20 KLAIDA. Apsiimti visus darbus

Ką Vito Korleonės sūnus darė nenuovokiai / 110

21 KLAIDA. Iš karto sutikti su derybų sąlygomis

Žvakė šiam įgūdžiui lavinti / 113

22 KLAIDA. Mėtytis tarp dviejų darbų

„Nuostabiosios kakavos“ efektas / 116

23 KLAIDA. Deramai nesireklamuoti

Ką gali keptas viščiukas? / 121

24 KLAIDA. Neužmesti meškerės tūkstantį kartų

TREČIA DALIS

Dažnos santykių su kitais žmonėmis klaidos**Rinkodaros vadovas įmonėje „AŠ“** / 127

25 KLAIDA. Neturėti asmeninio prekių ženklų

Kuo vardu valytoja? / 131

26 KLAIDA. Nesinaudoti ryšiais

Ir kaip aš tai pasakysiu savo svainiui? / 136

27 KLAIDA. Dirbti su draugais arba giminaičiais

Ar turiu vidinių klientų? / 140

28 KLAIDA. Būti protingiausiam iš visų savo bendradarbių

Prezidento pamoka / 143

29 KLAIDA. Rinktis tiekėjus vien pagal kainą

Klientų atranka / 147

30 KLAIDA. Manyti, kad klientas visada teisingas, arba neatsikratyti kai kurių klientų

Širdžių ir protų klubo praktika / 150

31 KLAIDA. Nebūti labai atsargiam su asociacijomis

Ar šis sprendimas išplečia jūsų galimybes? / 154

32 KLAIDA. Priklausyti nuo vieno mokytojo daugiau nei 25 proc.

KETVIRTA DALIS

Santykio su savimi pačiu klaidos

**Ar žinojote, koks dviejų dalykų panašumas
jūsų su automobiliu?** / 159

33 KLAIDA. Nedaryti to, kas jus visada uždega

Neatsiliepkite telefonu!

Pasakykite „ne“ tetai Genutei! / 163

34 KLAIDA. Nemokėti pasakyti „ne“

Demingo indėlis / 166

35 KLAIDA. Netaikyti nuolatinio tobulėjimo principo

Didžioji Supermeno pamoka:**atsikratyti kriptonito / 168**

36 KLAIDA. Nesikratyti energijos siurbikų

Žaisti, kuo norite būti užaugęs / 175

37 KLAIDA. Neapsimesti, kad visada užimtas

Indiana Džounsas ir Dievo kelias / 178

38 KLAIDA. Nemėgti neapibrėžtumo

Slidžiųjų šlaitų nauda verslininkams / 182

39 KLAIDA. Nežinoti, kiek laiko ar išteklių skirate kiekvienam klientui

Skirtumas tarp *in time* ir *on time* / 185

40 KLAIDA. Į kiekvieną susitikimą neatvykti šiek tiek anksčiau

Ar leidžiate sau pailsėti? / 188

41 KLAIDA. Neleisti sau pailsėti, arba neturėti laiko

Kūrybinis ar loginis mąstymas? / 191

42 KLAIDA. Neskirti laiko žinioms atnaujinti

„Amerikos gangsterio“ ugdymo kursai / 195

43 KLAIDA. Nepuoseletė pagrindinių verslininko vertybių

Dvi sąvokos vienu simboliu / 198

44 KLAIDA. Nesimokyti iš klaidų

Nekontroliuojama galia niekam nenaudinga / 201

45 KLAIDA. Dirbti daugiau, bet ne geriau

PENKTA DALIS

**Dažniausiai pasitaikančios klaidos,
atsitraukus nuo darbų**

Ar jau žinote, kokia tai „paslaptis“? / 205

46 KLAIDA. Mintyse nekurti to, ko trokštate

Jūsų gėrio kruopelė / 208

47 KLAIDA. Nedirbti prie savo asmeninio projekto

Gyvenimas už darbo ribų / 212

48 KLAIDA. Nuolat kalbėti apie darbą

**Kevinas Speisis, Jėzus Kristus ir Dalai Lama
šiuo klausimu sutaria** / 214

49 KLAIDA. Negrąžinti dalies to, ką gaunate

Būk it vanduo, mano drauguži / 216

50 KLAIDA. Pamiršti, kad tai žaidimas ir kad žaidžiame
savo malonumui

Padėka / 221

Šaltiniai norintiesiems augti / 223

Knygos / 223

Interneto ištekliai / 231

Minimi filmai / 233

Skaitytojų atsiliepimai / 237

Sveiki atvykę!

Prieš tapdamas jūrininku skendo.

SENECA

Jei jau viską žinai dvidešimties, nėra tikimybės,
kad bent kiek sužinosi penkiasdešimties.

HEMINGWAY

Aplink tik ir girdime: „Mano darbas nuobodus. Pavargau nuo savo šefo. Vos suduriu galą su galu. Nekenčiu anksti keltis. Esu pervargęs. Nesijaučiu gerai savo darbe...“ Milijonai žmonių darbui neįaučia jokios aistros ar netgi vaikšto į darbą tik dėl atlyginimo, gaunamo mėnesiui pasibaigus. Visi šie žmonės, jei tik galėtų sau leisti finansiškai, mestų darbą rytoj pat.

Kita vertus, yra verslininkų, žmonių, kurie jau pradėjo savo verslą ir kuriems, kol įgyvendina savo svajonę, tenka susidurti su aibe visokiausių problemų – persidirbimu ir kitais sunkumais: „Dirbu vis daugiau valandų. Jau turėčiau gauti pajamų. Sunku rasti atsakingų darbuotojų...“ Taip esti jau įsibėgėjant, tačiau labai daug sumanymų žlunga ir pakeliui.

Akivaizdu, kad kažko trūksta, jei vien Ispanijoje aštuoni iš dešimties profesionalų jaučiasi nepatenkinti savo darbu, jei 59 proc. verslo sumanymų daugybei žmonių žlunga pirmaisiais metais, o 85 proc. lieka neįgyvendinta neperkopus nė penkerių*, jei daugeliui sunku diegti projektą nuo pat pirmos dienos ar, dar blo-

* Duomenys iš „Inicia Negocios“.

giau, jei tiek puikių idėjų lieka juodraščiuose – neišvysta dienos šviesos, nes net nepabandoma. Mums trūksta verslo kultūros, bet visų pirma – mums trūksta verslumo kultūros.

Ši knyga apie klaidas, kurias dažniausiai daro pradedantys verslininkai. Daugelyje verslo knygų mokoma, kaip dirbti gerai. Esu dėkingas už tai. Vis dėlto neįvertinama, kad taip pat labai daug išmokstama analizuojant ir apmąstant klaidas.

Apie klaidas beveik neįmanoma rasti bibliografinės medžiagos. Apie jas nepadoru kalbėti. Visgi nesėkmės – vienas pagrindinių dalykų, iš kurių mokomės. Galbūt šioje knygoje dėl to ir pasakoju apie klaidas, kad iš dalies kaip tik dėl savo paties padarytų klaidų esu tas, kas esu.

Būti antreprenieriu (pradedančiuoju verslininku) – pusiausvyros išbandymas. Tarsi žongliravimas kiniškėmis lėkštelėmis. Ši knyga ir yra apie pastangas išsilaikyti ant ištemptos virvės. Dalijamasi apie pradedančiųjų verslininkų klaidas priimant sprendimus, apie atsidėjimą būti kūrybiškiems ir priiminėti sprendimus visą parą, apie naujovišką senų problemų pervertinimą, apie buvimą savo profesinio gyvenimo kapitonu ir mėgavimąsi gyvenimo kokybe, apie žalą, patiriamą dėl verslumo ugdymo stūmimo iš mokyklų programų, papildant jas kitais dalykais, apie kasdienybę ir rytdienos susirėmimus. Nagrinėjami verslininkų suklupimai ir būdai suklupus pakilti.

Parašiau šią knygą dėl to, kad savarankiškas darbas mane labai motyvuoja. Juk savarankiškai dirbdami galime oriai ir kūrybiškai įgyvendinti svarbius sumanymus. Kiek prisimenu, visada buvau vienoks ar kitoks verslininkas. Daug gavau ir iš darbo kitiems, tačiau užsiėmimas verslu man teikia kitokio pasitenkinimo. Būti verslininku – tai iš pat pradžių imti gyvenimo vadžias į savo rankas. Ir tai mane įkvepia.

O pirmiausia – šią knygą parašiau įsitikinęs, kiek daug žmonių nedrįsta žengti pirmojo žingsnio, kiek daug tokių, kuriems nepasiseka pabandžius, ir tokių, kurie, kibę į darbą, patiria aibę sunkumų.

Šiuos savo pamąstymus skiriu visiems jiems, tikėdamasis, kad jų darbinė situacija gerės ir kad taip bus visą gyvenimą. Džiaugiuosi galėdamas pakviesti į šią kelionę!

Sergio Fernández López

PIRMA DALIS

Tos pačios darbo planavimo klaidos

Ko neužsirašote, to ir nėra

1 KLAIDA. Atsidėti tam, kam nejaučiate aistros

Žmogaus tikslas yra puoselėti sielą.

GURDŽIJEV

O kai prieisi daug kelių ir nežinosi, kuriuo pasukti, neskubėk ir atsisėdusi palauk. Alsuok giliai ir patikliai tarsi ką tik gimęs kūdikis, apie nieką negalvok, tik lauk lauk ir lauk. Sėdėk ir tyloje klausykis širdies. O jai prabilus, stokis ir eik, kur ji tau liepia.

„EIK, KUR LIEPIA ŠIRDIS“, SUSANNA TAMARO*

Kai turite pasirinkti vieną iš dviejų kelių, klauskite savęs, kuris iš jų artimesnis širdžiai. Kas pasirenka širdies kelią, niekada neklysta.

„POPOL VUH“

Visi keliai vienodi; jie niekur neveda (...). Ar šis takelis artimas širdžiai? Jei taip, takelis svetingas. Jei ne, neverta juo eiti (...). Abu takai niekur neveda, bet vienas mielas širdžiai, o kitas ne. Vienas reikš džiugią kelionę; tol, kol ją išgyvensi, priklausysi jai. Kitas gali sugriauti tavo gyvenimą. Vienas suteiks tau stiprybės, kitas atims jėgas.

„DON CHUANAS, JAKIŲ KARYS“,
PAPASAKOTA CARLOSUI CASTANEDAI

* Tamaro, Susanna. *Eik, kur liepia širdis*. Vilnius: Tyto alba, 1998, p. 133. Iš italų kalbos vertė Algimantas Gudaitis.

Internetė lengva rasti Styvo Džobso kalbą, pasakytą per mokslo metų atidarymo šventę Stanfordo universitete. Šio universiteto studentams „Mac“ kūrėjas tarė kalbą, ji mane labai įkvepia. Man patinka kartais pasiklausyti įkvepiančių žodžių. Atrodo tarsi skirti specialiai verslininkams, nors taip ir nėra. Visiškai sutinku su juo, kai sako: „Jums reikia atrasti tai, ką mėgstate. Tai vienodai taikytina ir darbui, ir santykiams. Jūsų darbas užims didelę dalį gyvenimo, ir vienintelis būdas būti visiškai patenkintam – daryti tai, kas, jūsų galva, turi vertę. Vienintelė galimybė daryti didžius darbus – mėgti tai, ką darote. Jei savosios veiklos dar neatradote – ieškokite. Nesustokite. Su visais širdžiai mielais darbais esti taip – tai suprasite atradę. Tad ieškokite tol, kol rasite.“*

Labiausiai pritariu nuostatai „ieškokite tol, kol rasite“. Dar pridurčiau: visada ieškokite.

Kiekvienas žmogus kažką daro geriau nei visa kita. Tas „kažkas“ dažniausiai ir virsta aistringai pamėgta veikla. Net jei manote, kad jums yra kitaip, netiesa. Galbūt tiesiog dar neatradote tokios veiklos. Žmonės turi didžiulį potencialą ir kai juo naudojasi deramai, gali pasiekti kone bet ką, ką tik užsibrėžia. Taigi kelias paprastas: jei galite užsiimti tuo, kas patinka ir sekasi, darbas bus džiugi patirtis. Tikrai pažįstate žmonių, kurie tą „kažką“ jau radę ir pasiekę profesinę sėkmę. Beje, tas „kažkas“ neturi būti KAŽKAS iš didžiosios raidės. Nebijokite. Jei šiandienis užsiėmimas rytoj jums nebeatiks, galėsite jį keisti.

Neseniai viena mados dizainerė man paatviravo, kad pradėjusi savo verslą ir turėdama motyvuojantį užsiėmimą, ne tik nesilepina rytais lovoje, bet netgi keliasi anksčiau – traukia sėsti

* Lietuviškai parengė Vilma Skiotienė, „Vakarų ekspresas“, prieiga per internetą (žiūrėta 2021 07 27): <https://www.ve.lt/naujienos/visuomene/zmones/steve-jobs---studentams-likite-alkani/> (Vert. past.)

prie darbo ir plėtoti savo verslą. Tai nereiškia, kad jai pakanka mažiau miego – ji tiesiog rado patrauklią veiklą.

Taigi jau įsivaizduojate, ką pirmiausia daryti: susivokti, kam norite atsidėti. Jei jau esate įnikęs į veiklą, kuriai iš tikrųjų jaučiate aistrą, šis skyrius jums nebus itin naudingas. Kita vertus, retkarčiais vis tiek kyla būtinumas apsibrėžti iš naujo. Ieškoti nelengva, bet verta. Kai jau žinosite, kuo norite užsiimti, likusi kelio atkarpa išnirs tarsi burtų lazdele mostelėjus. Turėsite įveikinti dideles ar mažas problemas, tačiau jos neužtemdys aiškaus tikslo kelio gale ir neišsekins jėgų per dieną. Niekas taip nepapildo žmogaus energijos kaip žinojimas, kur eini. Vargu ar pavyktų sugalvoti ką džiugesnio nei kėlimasis rytą turint aiškų gyvenimo tikslą.

Jei skaitote šią knygą, tai arba esate verslininkas ir norite kai ką tobulinti savo darbe, arba manote pradėti dirbti savarankiškai. Kad ir kaip būtų, skirkite laiko suprasti ir gerai įsidėmėti štai ką: didžiausia klaida, kurią galite padaryti kaip verslininkas, – atsidėti tam, kas jūsų netraukia tuo užsiimti kasdien ir daryti tai vis geriau.

Ar prieš skaitydami toliau gerai supratote, ką išdėsčiau? Tikrai? Tai tęskime.

Tiesą sakant, jei šią klaidą padarysite, neteks reikšmės net tai, kad ištaisysite kitas klaidas, kurių pasitaikys, – darbas ir toliau jūsų netenkis. Taigi liksite prie to, kas jūsų nevilioja kasdien tobulėti, o kita, ką galėtumėte daryti, praras prasmę. Čia didžiausioji galima klaida. Štai kodėl apie ją kalbame pirmame knygos skyriuje. Raskite sau mėgstamą veiklą. Jei reikia, pasvajokite. Kaip ilgai nesvajojote? Kaip ilgai nebuvote užmerkęs akių sakydamas „man labai patiktų užsiimti...“? Ne svaikite, bet pajauskite ryšį su savo tikroju „aš“, į kurį turbūt dažnai neįsiklausote, – ir leiskite kalbėti jam. Skirkite sau laiko. Tiek, kiek tik norite, bet įsiklausykite į save. Suteikite sau tos prabangos.

O dar geriau leisti – sau tą prabangą dabar pat. Imkite rašiklį, popieriaus, pasiskirkite laiko be mobiliojo, be partnerio, be šeimos, be draugų, be televizoriaus ir pasirenkite labai išsamiai atsakyti į štai tokį klausimą.

Kokia diena būtų jums ideali?

Nenuogaštinkite. Tai tik žaidimas. Apibūdinkite savo idealią dieną. Dėmesio: aš neprašiau jūsų apie ją pagalvoti, aš prašiau jūsų ją aprašyti. Jei užsirašysite, pratimas turės daug didesnę poveikį. Taigi kibkime į darbą. Baigęs išvelgsite daug užuominų, nuo ko pradėti paiešką.

Jei turite kiek kūrybiškumo, yra labai tikėtina galimybė užsidirbti iš patinkančios veiklos ar bent ko nors labai panašaus. Gyvename sudėtingoje ir nevienalytėje visuomenėje, kuriai vis labiau reikia kuo įvairiausių prekių ir paslaugų. Tikrai galite rasti būdą dirbti, kas patinka. Ir, patirtis rodo, tai yra lengviau, nei manome.

Visi pažįstame žmonių, atsidėjusių kuo įvairiausioms neįpras-toms profesijoms. Žinau žmogų, kuris užsiima išradimais ir iš to gyvena. Kitas siūlo ugdomojo vadovavimo sesijas, derindamas su fizinio aktyvumo treniruotėmis. Trečias patarinėja klientams, kaip rengtis ir kur pirkti drabužius. Randasi vis daugiau netikėčiausių profesijų, ir, laikui bėgant, jų tik gausės. Nieko nereikia nuostata, kad negalite daryti, ko norite. Nors, tiesą sakant, reiškia – tai tik taip tvirtinančiojo nuomonė. Galiojanti ir jums pačiam, jei jūsų paties balselis kartoja: „Tai neįmanoma, tai neįmanoma, tai neįmanoma...“

Kitas momentas, kuris man patinka iš Džobso kalbos, yra jo žodžiai: „Neleiskite, kad svetimų nuomonių triukšmas nustelbtų jūsų pačių vidinį balsą. Turėkite drąsos sekti savo širdimi ir savo

intuicija. Bene kiti iš kažkur žino, kuo jūs iš tikrųjų norite būti! Visa kita – antraeiliai dalykai. (...) Jauskite alkį tam. Likite pašėlę.“

Alkite, likite pašėlę. Nešvaistykite talento darydami tai, kas jus menkai motyvuoja, kas nesuteikia gerovės jūsų ir kitų žmonių gyvenimui, – gerovės plačiau, ne tik ekonomine, prasme. Ar tuo, ką veikiate dabar, didžiuositės, kai jau būsite prie mirties slenksčio? Užsiimkite veikla, dėl kurios kraustotės iš proto, profesija, kuri jums leidžia jaustis gerai. Darbu, kuris, kilus problemų – nes jų visada kyla – deramai motyvuos nenuleisti rankų. Turite atrasti išskirtinį talentą, kurį iš visų pasaulio žmonių turite tik jūs. Ir patikėkite manimi, kai sakau, kad jį turite.

O jei tuo, ką darote ar norite daryti jūs, niekas neužiima, neduokdie, nelaikykite ribojimu ar paklausos trūkumu. Geriau įvertinkite kaip galimybę. Tai supratau iš Alio ir Lauros Riesų knygos „22 nesikeičiantys rinkodaros dėsniai“*. Kasmet atsiranda šimtai naujų gaminių rūšių, ir nors ne visi išsilaiko, daugybė jų įsitvirtina rinkoje. Tas pats galioja ir profesijoms bei profesionalams. Raskite savo erdvę, arba, kaip sakoma, rinkos nišą, ir būkite jos lyderiu. Sukurkite, jei reikia, naują produktų rūšį ir tapkite pirmuoju. Kas greitesnis, tas gudresnis.

Turbūt paklausite: puiku, bet kaip man rasti tokią galimybę? Siūlau dar du pratimus, kurie padės, jei nepadėjo ankstesnis.

Palankūs rezultatai tikėtini atsakius į klausimą:

Ką veikčiau, jei su savo artimaisiais turėtume visus pasaulio pinigus?

Tai vienas tikslingiausių klausimų, kokius tik žinau. Jei atsakysite nuoširdžiai, rezultatas bus stulbinamas. Be jokios abejo-

* Minimų knygų ir filmų sąrašą žr. knygos gale. (Vert. past.)

nės. Galbūt apie tai nė pagalvoti nedrįsite, nė girdėti nenorėsite. O geroji žinia tai, kad niekada nėra per vėlu. Mačiau, kaip žmonės, sąžiningai atsakę į šį klausimą, pravirksta.

Ką paminėjote, ir yra tai, ką turėtumėte imtis daryti arba į kur turėtumėte orientuoti savo siekius. Kartais neprošal šiek tiek atsitraukti, nes nėra lengva taip staiga iš karto atsakyti. Skirkite laiko ir užsirašykite, ką galvojate. Nebijokite užsirašyti. O jei kas – vėliau lapą išmesite ar sudeginsite, – bet užsirašykite. Bus daug aiškiau, ką turite daryti.

Atminkite, kad paprastai visuose darbuose esama didesnės veiksmų laisvės, nei esame pratę naudotis. Verslininkui šios laisvės dar daugiau. Pasinaudokite ja, kad atliktumėte, ką turite atlikti, ar bent pradėtumėte judėti link.

Kitas pratimas, galintis pagelbėti ieškant veiklos, – apibrėžti savo gyvenimo misiją ir savęs paklausti:

Ką daryčiau, jei būčiau visiškai užtikrintas, kad man pasiseks?

Sąžiningas atsakymas į šį klausimą nušvies jums kelią, kur link turėtumėte žengti. Tiesą sakant, turėtumėte kilti ir žingsniuoti ten dabar pat.

Kartą man padarė įspūdį tai, ką išgirdau, atrodo, viename Vargaso Ljosos interviu. Kalbėdamas apie savo sūnų jis pasakė, kad šis atradęs gyvenimo šviesą suvokęs mirties neišvengiamumą. Man gyvenime svarbu viena – suvokimas to, kas man svarbu ir aistra. Bet visų pirma – suvokimas.